

- Korkeakauluksinen pitsipusero
- Pitkät, leveähelmaiset hameet
- Leveät, poimutetut hihat kapeilla alushihoilla

1910

- S-korsetti
- "Nilkutushame"
- Kaksiosainen kävely-puku
- Vaikutteita antiikin Kreikasta
- Geometrisia ja kubistisia kuvioita

- Laskettu vyötärö
- Kimonotyyli
- Garçonne-tyyli eli androgyninen tyyli, naisilla lyhyet hiukset

1920

- Sametti ja turkikset
- Rusetilla koristeltu neulepusero
- Chanelin venäläistyyli
- Helmet, paljetit ja hapsut
- Nyörisaappaat
- Egyptin innoittamat kuosit

- Avoselkäiset halterneck-iltapuvut
- Täysvino langansuunta
- Vetoketju ja viskoosi valloittavat

1930

- Kapeat vastalaskoshameet
- Rusettisomisteet
- Villajerseypuvut
- Nailon-sukat
- Emaliset pukukorut
- Hattu ja hansikkaat
- Art deco ja harlekiinikuviot

Vanha vaate ku

Anne Korkala

Mikä saa naiset himoitsemaan vanhoja vaatteita, maksamaan niistä huikeita summia ja matkustamaan vaivoja säästämättä löytääkseen asun, jota ei välttämättä pysty edes käyttämään?

Se on vintage eli suomeksi vuosikertavaatteet. Menneiden vuosikymmenien muoti saa persoonalliset pukeutajat kuumiksi.

Vanhassa vara parempi -sanonta pätee myös muodissa. Aito ja vanha design-vaate edustaa kantajalleen paljon enemmän kuin hajuton ja mauton valmisvaate. Vintage-vaatteessa historia yhdistyy löytämisen riemuun ja tunteeseen, että omistaa jotain kaunista ja harvinaista.

Tyyliin sopiva vintage-vaate on aina huippumuodikas. 1950-luvun Dior-leninki näyttää aina häikäisevän upealta, lisää Play It Again Sam -liikettä Helsingissä pitävä **Arja Könönen**.

Vintage-asun ero nykyaikaiseen vaatteeseen on huikea – niin materiaalien laadussa kuin työhön käytetyssä ajassa. Vanhan ateljeepuvun tekoon käytettyjä työntunteja ei tohdi edes miettiä.

Vintage-vaatteiden aikakausi määritellään 1900-luvun alusta 1970-luvulle. Juuri ilmestyneessä *Vintage fashion – muodin vuosikymmenet* -kirjassa (Otava 2007) mukaan pääsee myös 1980-luku.

Ennen vuosisadan alkua tehdyt vaatteet ovat historiallisia pukuja. Minä en pidä 1970-luvun jälkeistä aikaa vintagena. Poikkeuksen tekevät 1980-luvun muotitalojen upeimmat iltapuvut, Könönen tarkoittaa omaa määritelmäänsä.

Suomalaisen designin erikoisosaaamisalueeksi Könönen mainitsee ainutlaatuisen kuosi- ja värimaailman. Vankka pohja luotiin jo 1950-luvulla.

Hyvin tehdyt vanhat nurmesniemet ja marimekot pysyvät arvossaan.

Entä mikä on tulevaisuuden vintagea?

Laatu ei koskaan vanhene. Huippusuunnittelijoiden aikaa kestävä haute couture -luomukset säilyvät varmasti. **Teemu Muurimäki** voisi olla Suomessa tammoinen nimi, Könönen veikkaa.

Vintage fashion – muodin vuosikymmenet -kirja tarkastelee yksityiskohtaisesti naistenmuodissa tapahtuneita muutoksia 1900-luvun alusta vuosisadan lopulle. Kokosimme koosteen muodin tärkeimmistä tapahtumista.

1910

Vuosituhanneen alun belle époque tarkoitti rajatoman ilon ja yllyisyyden aikaa. Edvardiaaninen muoti toimi seurapiirilämässä statussymbolina. Peittävään tyyliin kuului maata viistävä leveä hame ja pitsillä kovetettu korkeakauluksinen pusero. Joutilas yläluokka vieraili uusissa muotitaloissa.

1920

1920-luku vapautti naisen edvardiaanisen ajan puristusotteesta. Chanel-puvusta tuli elämäntapa, ja älyköt uskalsivat pukeutua vapaa-aikanaan silkkisiin merimieshousuihin.

Charleston ja jazz villitsivät naiset lyhentämään mekon helmat, leikkaamaan tukan lyhyeksi ja käyttäytymään poikamaisen kurittomasti.

Arkivaate oli kolmiosainen jersey-puku: neule tai jakku, pusero ja kapea laskoshame. **Madeleine Vionnet** uudisti iltapuvun leikkaamalla kankaat viinon langansuuntaan, ja puvut nuolivat vartaloa.

1930

Vaikka 1930-luku oli lama-aikaa, valmisvaateteollisuuden, ompelukoneiden ja synteettisten materiaalien kehitys vaikuttivat muotiin ratkaisevasti:

naiset pystyivät pukeutumaan käytännöllisesti ja tyylikkäästi. Terveellisen ja aktiivisen elämäntavan tullessa muotiin **Coco Chanel** alkoi tehdä pukuja puuvillaneuleesta.

Pörssiromahdus ja toinen maailmansota pitivät asut käytännöllisinä. Kurvikkuus säilytettiin, mutta näyttävyyttä haettiin edullisilla pukukoruilla, muovinapeilla ja turbaaneilla. Muoti-ikoni oli lentäjä **Amelia Earhart**, joka käytti housupukuja ja pitkiä silkkihuiveja.

1940

1940-lukua määritteli tiukka vaatesäännöstely. Kankaat olivat synteettisiä, koska villaa ja silkkiä tarvittiin rintamalla. Säännöstely ei koskenut paljetteja, joilla koristettiin sekä arki- että juhla-vaatteet. Printeissä ja väreissä oli isänmaallista propagandaa. Kun Ranska menetti sodassa asemansa muodin huipulla, katse suunnattiin rapakon taakse.

1950

Christian Diorin new look palautti naisen hennomaksi tiimalasivartaloksi. Hame oli hulmuava kellohame tai kapea kynähame. Nuorisomuoti toi kaduille **Elvis-** ja **James Dean-**kopiot. Tyttöillä oli nilkkasukat, puudelikuviainen hame, kaksiväriset kengät ja piukka neulepaita – omat vaatteet, eikä enää äidiltä peritty asu.

Christobal Balenciaga loi väljän midijakun ja **Chanel** laatikkolinjansa. **Hubert De Giveney**n säkkileninki vapautti naisen tiimalasilinjasta.

1960

1960-luvulla muodista tuli nuorten identiteetin tekijä. Lontoolaisen **Barbara Hulanicinin** Biba oli ensimmäinen halpa ja trendikäs vaatemerkki, johon kuuluivat myös meikit ja asusteet. Muoti oli käytännöllistä: A-linjaisia mekkoja, hihattomia tuniqueita, minihameita ja housupukuja.

Pierre Cardin ja **Andre Courregés** loivat avaruusmuotia. Tyyliin kuuluivat liivihame, kypärähattu ja isot aurinkolasit. Kuviolliset sukkahousut ja pitkät kiiltonahkasaappaat viimeistelivät tyyliin.

Vuosikymmenen lopussa lahkeet lähtivät lepatamaan. Hippiliike marssitti katukuvaan kaftaanit, armeijan univormut ja psykedeeliset kuosit.

1970

New Age teki muodista maanläheistä. Kiinnostus kädentaitoihin näkyi neuleissa, makramee-liiveissä ja kirjannoissa. Etnisyys, talonpoikaisasut ja käsin värjätty puuvillaleningit olivat hippien suosiossa. Työssä käyväälle naiselle tyyppinen asu oli housupuku, kietaisumekko tai **Jean Muirin** luoma poolopaidan ja liivihameen yhdistelmä.

Elokuissa **Vivienne Westwoodin** ja **Malcolm McLarenin** keksimä punk-muoti erotti katumuodin lopullisesti elitistisestä muodista.

1980

1980-luku oli shokkivärin, volyymin ja suurten kuosien vuosikymmen. Muodissa oli kitschmäistä glamouria, yksityiskohtia ja koristeluja, jotka moni teila nykyisin rumiksi. Suunnittelijat napsivat ideoita kadulta, alakulttuureista ja taiteesta. Kirjaimin ja numeroin koristeltu ylisuuri t-paita oli ajan suosituin vaatekappale.

Rahamaailmassa uutta nousukautta korostettiin hintavilla merkkilaukuilla ja koruilla. Miesten puvent olivat huippumuodikkaita. Bisnespuku sai nimen power suit.